

СТРИГУЛЬ Л.С., канд. екон. наук, доц., НТУ «ХПІ»
ДЕДКОВА О.В., студент, НТУ «ХПІ»

ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Для розв'язання сучасних проблем стабілізації національної економіки та підвищення регулюючої функції державного бюджету в забезпеченні соціального розвитку нашого суспільства виникає нагальна потреба здійснення низки організаційних заходів у плані зміцнення фінансового стану суб'єктів господарювання. Щодо окремого підприємства, котре функціонує як відокремлена, автономна частка загальноекономічної системи, то його еволюційна характеристика у конкретному часі визначається як фінансовий стан. В умовах ринку фінансовий стан підприємства розкриває не лише ступінь його життєдіяльності, а й потужність чинників розвитку, яка акумулюється в його стійкості (стабільності). Аналіз цих показників і контроль дотримання їх нормативних значень допоможе підприємствам покращити стан розрахунків, унеможливити виникнення ситуацій неплатоспроможності підприємств, допоможе запобігти банкрутства, покращить інвестиційну привабливість тощо. Отже, актуальність аналізу фінансового стану обумовлюється зростаючими потребами в аналітичних даних про роботу підприємства з боку різних категорій користувачів.

Проте, ця сторона аналітичної роботи на даний час недостатньо досліджена і висвітлена у працях науковців, особливо у вітчизняних літературних та періодичних джерелах. Не існує конкретної схеми визначення певного загального інтегруючого показника, який би давав порівняно повну і правдиву характеристику фінансового стану, розраховувався за чітко визначеною методикою на основі узагальнення розрахованих коефіцієнтів платоспроможності, ліквідності, ділової активності та ін., а також давав змогу досить швидко й просто порівнювати цей узагальнюючий показник з таким же показником інших підприємств. За таких умов аналіз фінансового стану зводиться до аналізу фінансової звітності, як частини фінансового аналізу. Але ж не слід забувати і про майнову сторону цього процесу. Дані фінансової звітності надають необхідну інформацію не лише для фінансового аналізу, але й для аналізу майнового стану підприємства.

Метою аналізу фінансового стану підприємства є підвищення його фінансової стійкості та платоспроможності на основі збільшення економічного потенціалу та поліпшення структури активів, власного капіталу і зобов'язань.

Фінансовий стан підприємства - це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості його діяльності. У найконцентрованішому вигляді фінансовий стан підприємства можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями. Якщо параметри діяльності підприємства і розміщення його фінансових ресурсів відповідають критеріям позитивної характеристики фінансового стану, то це говорить про фінансову стійкість підприємства. У системі об'єктів фінансово-економічного аналізу

саме стійкості належить провідна роль. Суттєвим недоліком такої оцінки є те, що в процесі її здійснення можна лише виявити, виконані чи ні планові зобов'язання, але неможливо оцінити способи досягнення їх виконання.

Дослідження вітчизняних вчених були також спрямовані на вивчення зарубіжного досвіду з цих питань. Однак його застосування в умовах України обмежене національними особливостями інформаційної бази та вимагає відповідних додаткових пристосувань.

Так, методика, запропонована В.А.Гавриловою та В.М.Біленькою [1], є практично непридатною для оцінки фінансового стану вітчизняних підприємств. Для приведення її у відповідність з вітчизняною системою звітності В.А.Гаврилова й В.Н.Біленька пропонують здійснювати трансформацію балансу в форму, прийнятну на заході. Таким чином досягається одержання реальної інформації про наявність активів і джерел фінансування.

Певною мірою для оцінки окремих моментів фінансового стану підприємств може підійти методика, яку пропонує В. А. Малич [2]. Проте вона націлена тільки на оцінку платоспроможності підприємства і його фінансових результатів, при чому при оцінці платоспроможності за допомогою одного і того ж коефіцієнту намагаються судити і про фінансову стійкість. В цілому ж оцінка зведена до аналізу без будь-яких висновків.

Досить обґрунтованою є методика, розроблена й запропонована вченим Балабановим І.Т [3]. Вона передбачає визначення інтегральної оцінки фінансового стану підприємств у декілька етапів: визначення основних напрямів оцінки; вибір окремих фінансових коефіцієнтів за кожним з аналітичних напрямів; визначення для кожного із коефіцієнтів нормативного значення; визначення вагомості окремих коефіцієнтів; формування узагальнюючих показників; формування інтегрального показника фінансового стану підприємства з урахуванням усіх аналітичних напрямів.

На думку російського вченого Ковальова В.В. [4] найбільш доцільним є виділення попереднього аналізу (експрес-аналізу) та поглибленого (деталізованого) аналізу фінансового стану. В загальному вигляді методика експрес-аналізу звітності передбачає оцінку складу ресурсів, їх структури, фінансових результатів господарювання, ефективності використання власних та залучених коштів. Зміст експрес-аналізу полягає у відборі невеликої кількості найбільш суттєвих і порівняно нескладних у розрахунку показників і постійному відстежуванні їх динаміки. В загальному вигляді методика поглибленого аналізу фінансового стану Ковальова В.В. передбачає наступні етапи: попередній огляд економічного і фінансового стану підприємства; оцінка та аналіз економічного потенціалу підприємства (оцінка майнового та фінансового стану); оцінка та аналіз результативності фінансово-господарської діяльності підприємства (оцінка основної діяльності, аналіз рентабельності, оцінка стану на ринку цінних паперів). Проте автором не пропонується прогнозування фінансових показників на перспективу, немає рейтингової оцінки.

Проведене дослідження літературних джерел і практики здійснення аналізу фінансового стану підприємств в умовах ринку дало можливість зробити висновок про необхідність врахування нових вимог до інформаційної бази з метою забезпечення більшої достовірності та реальності розрахованих показників.

Список літератури: 1. Гаврилова В.А. Методика оценки финансового положения предприятия в условиях рынка. // В.А. Гаврилова, В.Н. Беленькая - Санкт Петербург: СПГФИ, 2003 г. - 89 с. 2. Малич В.А. Анализ финансовой деятельности предприятия. // В.А. Малич - Санкт Петербург, 1999г. - 60с. 3. Балабанов И.Т.

Финансовый анализ и планирование хозяйствующего субъекта. - 2-е изд., доп. // *И.Т. Балабанов* - М.: Финансы и статистика, 2001.-208с. 4. *Ковалев В.В.* Финансовый анализ: методы и процедуры / *В.В. Ковалев.* - М.: Финансы и статистика, 2002. - 560 с.